

Հ. Այդ գուշակութիւններուն մէջ միթէ ճշմարիտը չկայ .

Ծ. Ինչո՞ւ չէ. շատ կարելի է որ ատոնց մէկ քանին իրօք պատահին, մանաւանդ որ հասարակ դիպուածներ են, եւ ամէն տարի կրնան հանդիպիլ աշխարհիս մէկ կամ միւս կողմը. բայց էֆիմէրտէն ոչ թէ գիտնալով կգուշակէ, այլ ուրիշի չգիտցածը ինքը գիտնալ կձեւացընէ, որպէս զի իմաստուն երեւնայ տգէտներուն առջեւը :

Հ. Այդ ինչէն յայտնի է .

Ծ. Նոյն իսկ իրեն բերած պատճառներէն . վատն զի կըսէ թէ այս տարի Լուսնթագը յետաքայլ եւ ողջու գտանի (այսինքն *reussir*) որ արաբերէն կնշանակէ *յեսարաճ*) վատաբախտ յերեւակէն . յետոյ կըսէ թէ էնշան թէ թագաւորն պատժիցէ զիւր սպասաւորն : Արդ 1868-ին Լուսնթագը ամենեւին յետադարձութիւն պիտի չունենայ, այլ իւր սովորական շրջանը պիտի կատարէ՝ ինչպէս ամէն տարի . ուստի եւ պատճառ չկայ որ երեւակին երեսէն ընկնի, կամ վատաբախտ լինի յերեւակէն, ինչպէս որ կըսէ էֆիմէրտէն, եւ անով կուզէ գուշակել որ իբր թէ թագաւորին սպասաւորներն ալ երես պիտի չգտնեն իրենց թագաւորին առջեւը . որ շատ ծիծաղական բան է : Դարձեալ, գուշակած պատերազմներուն պատճառ տես ինչ կգնէ . « Հրատն քառանկիւնի հայեցողութեամբն ընդ երեւակին եւ Լուսնթագին, նըշանակէ, կըսէ, յոլով պատերազմունս » . իսկ թէ Հրատին քառանկիւնի նայուածքը սրն է, կամ ինչ տեսակ յարաբերութիւն ունի երեւակին ու Լուսնթագին հետ, բոլորովին անյայտ եւ մտացածին գիւտ մի է՝ նոյնպէս ծիծաղական : Այսպէս են ահա էֆիմէրտէն ըրած գուշակութիւնները : — Դարձեալ եթէ հարցնես էֆիմէրտէն թէ ինչէն յայտնի է որ թագաւորը պատերազմի պիտի ելնէ իւր երկրէն, եւ երկար ճանապարհորդութիւններ պիտի ընէ, պատասխան կուտայ թէ « Քանզի ասացեալ Հրատն ընդ Լուսնթագին տիրեն տասներորդ տան երկնից » : Կերեւի որ էֆիմէրտէն կարծեօքը երկնքին ամէն մէկ տունը (այսինքն աստեղատունը կամ համաստեղութիւնը) մէկ մէկ թագաւորութիւն է կամ տէրութիւն է, եւ մոլորակները մէկ մէկ թագաւորներ կամ իշխաններ, որ իրարու տունը կամ երկիրը կկիսեն, ինչպէս որ ատենով Գաղղիացիք ձէզայիրին տիրեցին ու կոխեցին . Անգղիացիք Հնդկաստանին, Ռուսք Կովկասու եւ այլն :

Հ. Հասկըցայ ուրեմն թէ այդ էֆիմէրտէնունով գիրքը ծայրէ ծայր սուտերով լեցուն է :

Ծ. Գրեթէ . բայց կան մէջը նաեւ լաւ խրատներ, հին փիլիսոփայից առաճներ եւ բաւական զուարճալի ու անմեղ խաղեր :

Լ Ո Յ Ս

Լոյս ծաւալեալ, ծընունդ պայծառ ի լուսոյ,
Յաւիտենից սուրբ ճառագայթ Աստուծոյ .
Գեղանըշոյլ վարսամ վըսեմ ի գընաց,
Ծագես յաւերթ արարածոց շունչ կենաց :

Դու յեղեմայ ծնանիս համակ գերարփին,
 Քան կոյս չըքնաղ՝ դիմաց քոյին ցուք վառին.
 Դու զմանկութեան պըճնես զաւուրս տիոց,
 Լոյս հըրճուանաց, լոյս հուր սիրոյ եւ ցաւոց:

Քեւ շըպարին փողփողենէջ դէմք ծաղկան,
 Քեւ նըկարին վարդին երանգք զանազան,
 Եւ զովագին ի ցօղս այգուն զուարթարար
 Մարգարտայեռ փայլեն երեսք վառ ի վառ:

Ընդ ճոխաճեմ քոյին եւ ես հետս անբիծ,
 Կանխեմ հանդէպ վարդափըթիթ նըշուիցդ.
 Ո՛հ, ծագեսցեն եւ յիմ ճակատ միգապատ
 Քոյ կենսատու շողոյդ զըւարթ ճառագայթ:

Դու եւ յանձուկն իմ ծագէիր խանձարուր,
 Մինչ պարզէի զաչս իմ ի քեզ, լոյս անդոյր,
 Եւ մինչ անյօդ շըրթամբք յաւերժ վարդագոյն
 Ի հեշտ ժըպիտ քեզ ձօնէի ես ողջոյն:

Որպէս ի մարգըս ծաղկածին շուշանաց,
 Ես անթառամ գոլ կարծէի զփունջ կենաց.
 Ո՞ւր արդ նոքին, ո՞ւր իմ աւուրց պերճ հասակ,
 Ո՞ւր մանկութիւն, ո՞ւր ճակատուց մեր պըսակ:

Ահա ի ցուրտ ծագես մահուն արդ ի վայրս,
 Շիրմաց մերոց լուսաւորել ըզսընարս.
 Այլ ոչ փըթթին թառամ ժաղկունք քեւ կըրկին,
 Եւ ոչ դու լոյս կենաց մերոց ես նախկին:

Լոյս անըսպառ, յառաւօտուց գեղածին,
 Ճառագայթես յիս ըզնըշոյլըս քոյին.
 Դու որ պատես զԱստուածականըն սուրբ գահ,
 Ողջոյն ընդ քեզ, ո՛վ լոյս անծին եւ անմահ: